

Varhany chrámu sv. Petra a Pavla v Mělníce - minulost, současnost a výhled do budoucnosti

Roku 1898 „vypověděly službu“ varhany chrámu sv. Petra a Pavla. A protože bylo nemyslitelné, aby chrám neměl tento hudební nástroj, bylo rozhodnuto, že sem budou instalovány prozatímně menší jednomanuálové varhany pražské firmy Josef Rejna a Josef Černý. Provizorní řešení však v mělnickém chrámu vydrželo dodnes a pozornějšímu návštěvníku toto asi neunikne – stačí pohlédnout např. na rozměry varhanní skříň, která se utápí v prostoru kruchty.

Počátky nástroje odstraněného na konci 19. století spadají do počátku 18. století, kdy předcházející varhany renesanční byly nahrazeny barokními z dílny Jana Antonína Krásného. Jejich podoba nám není zcela neznámá. O zvukové si mohou lidé znalejší udělat představu díky smlouvě uzavřené mezi varhanářem a městem, v níž je uvedena jejich dispozice. A vizuální podoba? Ta je jasnější. Vysloužilý nástroj byl dán do „krajinského musea“ v Mělníku a vystaven byl v jeho prostorách nejprve v Palackého ulici a později v nově zbudovaném Masarykově kulturním domu (1936). Tam je zachytil fotografický aparát. Díky tomu víme, že prospekt (průčelí) představoval vynikající řezbářskou práci, tvořenou bohatými akantovými rozvilinami. Vegetabilní motivy doplňovalo vročení 1712 a sochy zemských patronů – sv. Ludmily a sv. Václava, kteří byli na Mělníku zvláště ctěni, a sv. Vojtěcha. Dnes jsou osazeny na oltáři v jižní boční lodi kostela. Samotná skříň byla později uložena v tzv. pokladnici, tedy v prvním patře velké věže. V průběhu desetiletí trvajícího nezájmu zmizela drtivá většina píšťal, dřevo bylo napadeno různými škůdci a zavaleno holubím trusem. Prvním krokem k záchraně zbytků skříň bylo základní ošetření a zdokumentování restaurátory v letech 2004 – 2005, a to za finančního příspěví města Mělník.

O něco mladší, než byly Krásného varhany, je pozitiv, který vestavěl do zábradlí kůru Antonín Jakub Spiegel v roce 1753. Jeho skříň rokokových tvarů měla původně bílou barvu, stejně jako prospekt varhan, až pozdější úpravy jí daly šedavý odstín. Na počátku roku 2005 bylo rozhodnuto přistoupit k restaurování skříň pozitivu, neboť její technický stav hrozil zřícením. Pohledově tak byl prostor na čas ochuzen, nikoli však zvukově, neboť píšťaly pozitivu mlčí jistě již přes sto let, od doby pořízení varhanního provizoria.

Ve stejnou dobu dozrála myšlenka vypořádat se s dlouhou „dočasností“ stávajících varhan. Jaký je tedy cíl? Zajistit chrámu sv. Petra a Pavla varhanní nástroj, který si tento výstavný prostor zaslouží a který by odpovídal interpretačním nárokům rozvíjející se tradice letních varhanních koncertů a v neposlední řadě by byl důstojným doprovodem liturgických obřadů. **Cílovým rokem je datum 2012, kdy uplyne 300 let od postavení barokního nástroje J. A. Krásného, jehož varhanní skříň by se vrátila na své původní místo.** Řezby prospektu, které jsou vynikající uměleckou prací, jsou postupně restaurovány.

Pro realizaci tohoto cíle nechybí nadšení lidé, několik ročníků cyklu letních varhanních koncertů v chrámu již vychovalo desítky posluchačů, problémem však zůstává nedostatek finančních prostředků. Obvykle se říká, že na varhany a zvony se obec vždy složí. Zvonice gotické věže chrámu je skutečně plná (od roku 1993), v pravidelných časech znějí až tři její zvony. Podaří se nám totéž u varhan?

Klub příznivců obnovy varhan chrámu sv. Petra a Pavla v Mělníce
<http://www.moosmelnik.cz/varhany.html>